

Financiële consequenties externe inhuur:

Kostensoort: nvt
Bedrag: € 0,00

Financiële consequenties opdracht/uitbesteding:

Kostensoort: nvt
Bedrag: € 0,00

Gedeputeerde
belast met

behandeling: mevr. Drs. A. Pijpelink

Vergadering PS: 10 juni 2021

Nr: 55541

Agenda nr:

Vergadering GS: 20 april 2021

Nr: 53926

Onderwerp: Onderzoeksfunctie Zeeland

VOORSTEL

Aan de Provinciale Staten van Zeeland

Samenvatting:

Op 1 februari 2019 heeft u besloten de mogelijkheden van een provinciaal datacenter te verkennen. Dit naar aanleiding van het rapport Berenschot. Op basis van deze verkenning heeft KWINK|PROOF in maart 2020 advies gegeven over een intensievere samenwerking op thema's vanuit reeds bestaande netwerken in een nog te vormen Zeeuwse data alliantie. Voor wat betreft het Planbureau ziet KWINK|PROOF meerwaarde deze binnen de te vormen Zeeuwse data alliantie aan te laten sluiten bij de kennis en werkwijze van een kennisinstelling / kennisorganisatie in Zeeland. Op basis van een richtinggevend besluit op 25 september 2020 is een daarop volgend verkennend traject gestart. Met de betrokken partijen HZ en ZB resulteert dit in een financieel onderbouwd voorstel, waarin HZ gevraagd is het initiatief te nemen tot de vorming van de Zeeuwse data alliantie én daarnaast de onderzoekers van het planbureau – dat nu nog deel uitmaakt van ZB – duurzaam in de HZ-organisatie te integreren.

Aanleiding

Het verschijnen van de Staat van Zeeland 2017 vormde begin 2018 aanleiding een eerdere toezegging over de eigen kennis- en informatiehuishouding bij de Provincie in een bredere Zeeuwse context te bezien en Berenschot advies te laten uitbrengen over de toekomstige positionering van de onderzoeksfunctie in onze provincie. De onderzoeksfunctie zoals deze naast ZB (via het Planbureau), bij onderwijs- en onderzoeksorganisaties, gemeenten en Provincie in Zeeland is belegd.

Het rapport over de toekomstige positionering van de onderzoeksfunctie is door Berenschot op 2 november 2018 opgeleverd. Berenschot heeft met verschillende partijen binnen (en buiten) de provincie gesproken en voor Zeeland verschillende opties onderzocht:

1. Doorstart Planbureau;
2. **Provinciaal datacenter;**
3. Planbureau opheffen;
4. Continueren huidige situatie.

Berenschot concludeert dat op basis van de verschillende ontwerpcriteria (zoals onder meer professionaliteit, Zeeuwse inbedding, breed eigenaarschap, nationale en internationale samenwerking en governance) samenwerking van verschillende lokale partijen in een provinciaal datacenter (optie 2) met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) de beste

perspectieven biedt voor Zeeland om een toekomstbestendige onderzoeksinfrastructuur voor de ontwikkeling en monitoring van beleid op te zetten en in stand te houden.

De keuze in het rapport voor optie 2 sluit aan bij de nieuwe landelijke ontwikkeling, die een aantal jaren geleden nog niet bestond, namelijk dat het CBS met gemeenten zgn. Urban Data Centers (UDC's) opzet. Inmiddels zijn er in Nederland 14 UDC's. Deze (provinciale) datacenters zijn net als de UDC's geen nevenvestigingen van het CBS, maar samenwerkingsverbanden die lokale/regionale partijen met het CBS zijn aangegaan. Met elk een eigen unieke lokale/regionale inbedding. Er bestaat dan ook geen blauwdruk.

Statenbesluit van 1 februari 2019

In uw vergadering van 1 februari 2019 heeft u ingestemd met deze voorkeursoptie en besloten een verkennerskwartiermaker aan te laten stellen. Om deze optie 2 verder uit te werken en deze uitwerking ter besluitvorming als 'go/no-go-moment' aan u voor te laten leggen. In mei 2019 is vervolgens KWINK|PROOF opdracht gegeven optie 2 te verkennen. Deze opdracht bestond uit twee delen:

1. Het verkennen van de mogelijkheden voor de vormgeving van een samenwerking op het gebied van kennis, informatie, data (provinciaal datacentrum);
2. Het adviseren over de positie van het Planbureau in een toekomstige samenwerking.

Statenbesluit van 25 september 2020

Met onze brief van 3 maart 2020 heeft u het eindrapport van KWINK |PROOF ontvangen en heeft u vervolgens op 25 september 2020 een richtinggevend besluit genomen over de vorming van een Zeeuwse data alliantie én de (her)positionering van het huidige Planbureau (uitvoering optie 3). U heeft - mede op basis van een aangenomen motie - hierover het volgende besloten:

1. In te stemmen met een nadere uitwerking van de vorming van een 'Zeeuwse data alliantie', aan de hand van de aanbevelingen uit het eindrapport van KWINK| PROOF en HZ te vragen hier het voortouw in te nemen;
2. In te stemmen met een nadere uitwerking van een herpositionering van de planbureaufunctie door deze bij voorkeur duurzaam onder te laten brengen bij een andere Zeeuwse kennisinstelling (op basis van optie 3 uit het eindrapport KWINK| PROOF);
3. Er kennis van te nemen dat een traject wordt ingezet tot het afbouwen/beëindigen van de subsidie voor de uitvoering van de planbureaufunctie bij ZB.

DATA ALLIANTIE

In de eindrapport van 13 december 2019 constateert KWINK |PROOF, dat in Zeeland al veel wordt samengewerkt op verschillende opgaven waarbij werken met data belangrijk is voor toekomstvastheid. Bij sommige netwerken wordt dan ook reeds samengewerkt op verzamelen, samenvoegen, analyseren en interpreteren van data, maar rondom veel opgaven zijn aanvullende behoeften. Daar komt bij dat veel organisaties zelfstandig niet de capaciteit hebben te voorzien in hun data-behoefte.

Hiervoor adviseert KWINK een intensievere samenwerking op thema's vanuit reeds bestaande netwerken in een zgn. **data alliantie**. Voorgesteld wordt hier op een beperkte schaal mee van start te gaan, een zgn. 'minimumcoalitie'. Deze 'minimumcoalitie' bestaat uit belangrijke stakeholders, die ook de belangrijkste organisatietypen vertegenwoordigen: overheid (of samenwerkingsorganisaties van overheden), onderwijs (kennisinstellingen) en ondernemers (bedrijfsleven / maatschappelijke organisaties). Deze Zeeuwse data alliantie wordt in het eindrapport verder beschreven en uitgewerkt.

KWINK|PROOF stelt dat deze netwerksamenwerking voor Zeeland een grote toegevoegde waarde heeft, omdat het belang van data voor beleid in de toekomst toeneemt en zal blijven toenemen. Datagericht werken is een landelijke maatschappelijke trend, die organisaties in staat stelt veel effectiever en efficiënter maatschappelijke opgaven aan te gaan. Als Provincie kunnen we hier een bijdrage aan leveren.

HZ en data alliantie

Wij hebben daarom HZ, mede gelet op het daar gevestigde lectoraat Data Science, gevraagd voor ons (organisatorisch en financieel) inzichtelijk te maken óf en hoe HZ de vorming van de bedoelde netwerksamenwerking in de Zeeuwse data alliantie op zich kan nemen. Dit is een meerjarig proces dat met het CBS en organisaties als onder meer Provincie, Zeeuwse gemeenten, Waterschap, Zeeuws Archief, UCR, ZB, UWV, RUD en GGD, enz. kan worden opgepakt ('minimumcoalitie' tevens als 'coalition of the willing').

Slim samenwerken

Het is nadrukkelijk niet de intentie een nieuwe organisatie op te zetten, maar 'slim' gebruik te maken van wat er al in Zeeland (en daarbuiten) is. Aan de hand van de aanbevelingen uit het eindrapport van KWINK|PROOF wordt voorgesteld met een klein aantal partijen gedurende een aantal jaren de samenwerking op een twee- of drietal maatschappelijke opgaven te starten, bijvoorbeeld arbeidsmarkt, toerisme of sociaal domein/zorg. De Zeeuwse data alliantie speelt hierin primair een ondersteunende rol en de inzet vormt zich op basis van behoeften van deze opgaven. Daarin zijn verschillende functies denkbaar als onder meer het faciliteren van het bijeenbrengen van data, het experimenteren met data en het bieden van een podium voor maatschappelijk debat over uitkomsten van data onderzoek.

Landelijke ontwikkelingen en het Veluweberaad

Een Zeeuwse data alliantie moeten passen bij de schaal van Zeeland en kunnen inspelen op andere landelijke ontwikkelingen op het gebied van kennis ontwikkelen en delen, als bijvoorbeeld het Veluweberaad. Het Veluweberaad is een landelijk bestuurlijk gremium met overheden (gemeenten, provincies, waterschappen en ministeries), Omgevingsdiensten en GGD's, en Kennisinstellingen (KNMI, PBL, Rijkswaterstaat, Deltares en RIVM). Het Veluweberaad heeft als doel het gezamenlijk ontwikkelen, benutten en verankeren van kennis in de fysieke leefomgeving met als ingang maatschappelijke opgaven in deze leefomgeving. Veel kennis van nationale kennisinstellingen komt onvoldoende terecht bij regionale overheden. Regionale kennis bereikt niet altijd de nationale kennisinstellingen. Het Veluweberaad werkt daarom aan een dynamische opgave-gerichte kennisinfrastructuur. Die moet voorzien in de kennis- en leerbehoeften van alle overheden. Daarvoor gaat het Veluweberaad regionale schakelpunten inrichten met kennismakelaars. Die kennismakelaars moeten ervoor zorgen dat kennis wordt ontwikkeld en voor iedereen vindbaar, toegankelijk en beschikbaar is. Besluitvorming over de rol van de provincies moet nog plaats vinden in de betreffende Bestuurlijke Adviescommissie van het IPO.

Rol Provincie en data alliantie

De vorming van de data alliantie is een meerjarig samenwerkingsproces met meerdere partijen. De Provincie vervult hier haar rol als societal resilience (de responsieve overheid in de actieve samenleving) en richt zich op het faciliteren van in de samenleving aanwezige initiatieven door deze te stimuleren en waar nodig middels financiering tot ontwikkeling te helpen brengen.

HZ voert regie over het project en neemt hierin zelfstandige besluiten, in samenwerking met alle betrokken partners (waar de Provincie er dan één van is). De Provincie faciliteert een snelle ontwikkeling in de vorm van een financiering van de aanloopkosten die HZ maakt voor de periode 2021 en 2022. HZ informeert de Provincie over de resultaten en gemaakte kosten. De Provincie, inclusief de Staten, stimuleren en faciliteren in deze rol betekenisvolle handelingen van betrokken partners (netwerksturing), maar heeft geen directe zeggenschap over hoe de data alliantie vorm krijgt en is één van de betrokken partners hierin (niet verordonnerend, maar faciliterend).

Uitwerking vorming data alliantie door HZ

1. In vervolg op de eerdere besluitvorming willen wij als Provincie een impuls geven aan het realiseren van een data alliantie Zeeland.
2. Daartoe is met HZ gesproken over de vorming van een data alliantie ten behoeve van het data-gedreven samenwerken in Zeeland en het pakken van de voortrekkersrol. Reden hiervoor is de regionale functie die HZ als kennisinstituut vervult in het algemeen, en in het bijzonder met betrekking tot datamanagement (lectorat data science) en specifieke thema's die relevant zijn voor de regio zoals toerisme.
3. HZ is bereid om het initiatief te nemen om in gesprek met andere partners te komen tot een nadere invulling van een data alliantie, en wil zich maximaal inzetten om dat tot een succes te maken.
4. HZ zal voortbouwen op de aanbevelingen uit het eindrapport van KWINK|PROOF bij de vormgeving van de eerste fase van de realisatie van een data alliantie Zeeland, in overleg met potentiële partners en

stakeholders. Hierbij wordt in elk geval gedacht aan gemeenten, Provincie, CBS, UWV, ZB, Zeeuws Archief, Waterschap, etc. Ook de verschillende onderzoeksgroepen van HZ (inclusief het huidige planbureau) kunnen partners zijn in een dergelijk data alliantie.

5. De HZ zal ook nagaan hoe de realisatie van een data alliantie versneld kan worden door aansluiting te zoeken bij digitale ontwikkelingen in Nederland zoals de Nederlandse Digitaliseringsstrategie, Veluweberaad, ontwikkelingen naar Urban Datacenters (bijvoorbeeld Data Fryslân) en de provinciale digitale agenda Zeeland in wording.

Kosten vorming data alliantie

Voor de opstart van een data alliantie voor het data-gedreven samenwerken in Zeeland gaan we voor de periode van 2021-2022 uit van een éénmalige bijdrage van maximaal € 150.000.

PLANBUREAU

De onderzoeks- en kennisopdrachten van de Provincie die in de huidige situatie door het Planbureau worden uitgevoerd, al dan niet samen met anderen, blijven onverminderd van belang voor de behoefte aan kennis, informatie en data van de verschillende partijen, aldus KWINK|PROOF. KWINK|PROOF adviseert voor de meerwaarde van het Planbureau binnen de te vormen Zeeuwse data alliantie een optimaliseringsslag te maken door de deskundigheid van het Planbureau te combineren en aan te laten sluiten bij de kennis en werkwijze van een kennisinstelling / kennisorganisatie in Zeeland. Dit laatste kan zowel door een duurzame integratie in een bestaande organisatie (**optie 3**) of op basis van detachering (optie 4). De gesubsidieerde onderzoekscapaciteit vanuit het Planbureau kan gezien worden als onze provinciale inbreng in de te vormen Zeeuwse data alliantie.

HZ en Planbureau

Vanaf begin 2020 zijn hierover verschillende verkennende gesprekken gevoerd met zowel ZB als HZ. HZ is naar onze mening in beeld als kennisorganisatie, waar het huidige Planbureau kan aansluiten. Wij denken dat het daar gevestigde Kenniscentrum Kusttoerisme én met name het lectoraat Data Science binnen HZ door de komst van het Planbureau elkaar op inhoud en massa kunnen versterken. Dit biedt een goede basis om van daaruit de implementatie van de data alliantie op te pakken en te borgen.

Duurzame integratie Planbureau nodig

Op basis van de verkennende gesprekken die met ZB en HZ na het eindrapport van KWINK|PROOF zijn gevoerd, hebben wij geconcludeerd, dat het de voorkeur heeft op korte termijn over te gaan tot een duurzame integratie van het huidige Planbureau in een andere Zeeuwse kennisorganisatie (**optie 3**) en niet voor een 'omkeerbare' oplossing als detachering te kiezen (optie 4). Een duurzame integratie en borging geeft alle betrokkenen duidelijkheid en maakt - naar wij hopen - ook een einde aan de discussie rond het Planbureau.

Optie 3 is wel de 'complexere' van de opties 3 en 4! Het betekent een definitieve ontvlechting van het Planbureau uit ZB en de beëindiging van een deel van de subsidie aan deze organisatie. Daarbij moeten met HZ (nieuwe) duurzame juridische en financiële kaders worden gevonden, waarbinnen de bekostiging vanuit de Provincie kan plaatsvinden. Verder hebben we naast structurele kosten voor de onderzoeksfunctie, te maken met 'éénmalige transitiekosten', die bij de twee organisaties ontstaan als gevolg van de (her)positionering van het Planbureau.

Op basis van uw besluit van 25 september 2020 is met ZB en HZ een nadere uitwerking gemaakt over de condities waaronder in 2021 planbureau én personeel structureel onderdeel uit kunnen gaan maken van HZ. Hieronder wordt ingaan op de consequenties van deze nadere uitwerking.

Rol Provincie en Planbureau

De herpositionering van het planbureau is een organisatievraagstuk. De Provincie is hier in de rol als public administration (de rechtmatige overheid). Provincie richt zich op rechtmatigheid en rechtsgelijkheid, borgen van rechten en plichten die als maatschappelijke ordening fungeren. De Provincie besluit hierbinnen zelfstandig tot het financieren van de overgang van het planbureau van ZB naar de HZ, waarbij ZB als autonome organisatie het feitelijke besluit neemt van de daadwerkelijke overgang.

Uitwerking uitvoering planbureaufunctie door HZ

1. HZ vervult als onderwijs- en kennisinstituut een regionale functie. Na overgang van het planbureau brengt de HZ onderzoeksfunctie van het Planbureau (planbureaufunctie) onder in een aparte in een aparte onderzoekseenheid KSEV ('Kenniscentrum Sociaal Economische Vraagstukken'). De onderzoeksfunctie van het KSEV houdt in het doen van regionaal sociaal-economisch onderzoek op basis van een onderzoeksagenda. De uitkomsten van onderzoek zijn bedoeld voor Provincie, Zeeuwse gemeenten en andere organisaties voor het ontwikkelen en richten van hun sociaal, economisch en cultuurbeleid.
2. Op basis van uw besluit van 25 september 2020 is met ZB en HZ een nadere uitwerking gemaakt over de condities waaronder in 2021 planbureau én personeel structureel onderdeel uit gaan maken van HZ. Dit betekent dat HZ dit (bedrijfs)onderdeel van ZB overneemt. Eind december 2020 is hierover na een uitvoerig proces met betrokken partijen op de verschillende onderdelen overeenstemming bereikt. Deze onderdelen zijn vervolgens in concept-vaststellingsovereenkomsten uitgewerkt, die na positieve besluitvorming door de betrokken partijen ZB, HZ en Provincie kunnen worden bekrachtigd. Het streven is dat vervolgens de overgang halverwege 2021 plaatsvindt.
3. Voor de ontvlechting zijn éénmalige maximale kosten berekend voor het planbureau met personeel bij ZB en éénmalige maximale kosten voor de 'invlechting' bij HZ.
4. De provinciale financiële bijdrage voor de uitvoering van de onderzoeksfunctie door ZB kan na de uitname van het planbureau structureel worden ingezet voor de uitvoering van de planbureaufunctie door HZ.

Structurele kosten

De structurele kosten voor uitvoering van de planbureaufunctie bij HZ bestaan uit personele en materiële kosten. De dekking van deze kosten komt voort uit vermindering van de jaarlijkse integrale kostensubsidie (IKS) aan ZB. Dit betreft de personele- en materiele kosten als gevolg van de uitname van de planbureau bij ZB. Dit bedraagt in 2021 € 480.493, in 2022 € 542.180 en vanaf 2023 € 569.613. Deze komt beschikbaar voor de uitvoering van de planbureaufunctie door HZ, maar is niet voldoende om de kosten voor de uitvoering van deze functie door HZ te dekken.

De kosten voor uitvoering van de planbureaufunctie door HZ zijn namelijk hoger dan bij ZB als gevolg van verschillende factoren. Dit heeft te maken met hogere personele kosten als gevolg van andere CAO-voorwaarden, (boven)wettelijke verplichtingen voor het personeel en het (anders dan ZB) niet kunnen terugvorderen van te betalen BTW).

Om de meerjarenraming HZ 2021-2025 voor het Planbureau sluitend te maken is over deze periode van maximaal 5 jaar een extra bedrag van maximaal € 115.000 nodig voor de extra personele kosten en eveneens maximaal € 115.000 voor compensatie van de BTW kosten.. Aangezien HZ dit verschil niet uit de onderwijsmiddelen van OC&W kan en mag financieren, is het voorstel hiervoor op basis van de werkelijk gemaakte kosten een aanvullend bedrag van maximaal € 230.000 beschikbaar te stellen.

Eénmalige kosten

De éénmalige kosten van de 'ontvlechting' van het planbureau met personeel bij ZB, de 'invlechting' daarvan bij HZ en het afdekken van personele risico's zijn berekend op maximaal € 280.000. Deze kunnen beschikbaar worden gesteld op basis van werkelijk gemaakte kosten.

Voor de opstart van een data alliantie voor het data-gedreven samenwerken in Zeeland gaan we voor de periode van 2021-2022 uit van een éénmalige bijdrage van maximaal € 150.000.

Aanvullende middelen	Structureel 2021-2025	Eénmalig	Totaal
Herpositionering Planbureau	€ 230.000	€ 280.000	€ 520.000
Vorming Data alliantie		€ 150.000	€ 150.000
Totaal	€ 230.000	€ 430.000	€ 660.000

In de voorjaarsnota 2021 is in het financieel perspectief rekening gehouden met deze benodigde bijdragen. Dat betekent dat op voorwaarde van positieve besluitvorming op de voorjaarsnota 2021, deze bedragen ook in de budgettaire ruimte hiervoor beschikbaar zijn.

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig bijgevoegd ontwerpbesluit.

Gedeputeerde staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris.

Ontwerp-besluit

De staten der provincie Zeeland,
gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 20 april 2021 nr. 53926;

besluiten:

1. Instemmen met de beoogde rol van de Provincie zoals beschreven ten aanzien van de data alliantie;
2. HZ verzoeken het voortouw te nemen in de vorming van de data alliantie en hiervoor een bijdrage van maximaal € 150.000, -- beschikbaar stellen;
3. Instemmen met overgang van de planbureaufunctie van ZB naar HZ en voor de éénmalige (transitie)kosten daarvan een bijdrage beschikbaar te stellen van maximaal € 280.000;
4. De middelen die vrijgekomen als gevolg van de overgang van het planbureau en de prestaties van ZB en HZ beschikbaar stellen voor de uitvoering van de planbureaufunctie door HZ;
5. Aanvullende middelen tot een maximum van € 230.000, -- beschikbaar stellen voor de uitvoering van de planbureaufunctie door HZ over de periode 2021-2025;
6. Bijdrage(n) te dekken uit de budgettaire ruimte, onder het voorbehoud van positieve besluitvorming op de toekenning daarvan in de voorjaarsnota 2021;
7. Begrotingswijziging(en) vervaardigen.